

Vergaderjaar 2017–2018

33 529

Gaswinning

Nr. 493

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 juni 2018

De afgelopen maanden heb ik intensief overleg gevoerd met Shell en ExxonMobil over de toekomst van het gasgebouw. Hierbij informeer ik u dat ik tot een akkoord ben gekomen. Het resultaat hiervan is vastgelegd in een Akkoord op Hoofdpijnen¹.

De Staat trekt op alle punten de regie naar zich toe ten aanzien van de gaswinning uit het Groningenveld. Tegelijkertijd nemen Shell, ExxonMobil en NAM hun verantwoordelijkheid. In het akkoord is vastgelegd dat NAM altijd blijft betalen voor alle schade en versterking van gebouwen. Daartoe bieden Shell en ExxonMobil garanties. Als onderdeel van een kabinetsbijdrage aan het toekomstperspectief voor de regio levert NAM 500 miljoen euro. Bovendien is overeengekomen dat Shell en ExxonMobil afstand doen van eventuele vorderingen met betrekking tot gasreserves in het Groningenveld die niet gewonnen zullen worden.

Daarnaast streef ik naar maximale transparantie. Bijgevoegd bij deze brief vindt u zowel (geschoond van bedrijfsgevoelige informatie) het Akkoord op Hoofdpijnen als de eerder gevraagde Overeenkomst van Samenwerking van 1963².

Het akkoord sluit aan bij mijn verantwoordelijkheid voor veiligheid en leveringszekerheid, zoals neergelegd in het wetsvoorstel tot wijziging van de Gaswet en van de Mijnbouwwet betreffende het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld (hierna: wetsvoorstel minimaliseren gaswinning Groningenveld). Dit wetsvoorstel is al bij uw Kamer ingediend (Kamerstuk 34 957). Ook sluit het akkoord aan bij het wetsvoorstel dat ik in ontwikkeling heb voor een wettelijke basis voor de publieke afhandeling van schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Met dit akkoord wordt de kabinetsinzet, zoals de financiële robuustheid van NAM voor schade en versterken en leveringszekerheid en geen claim voor gas in de grond, in zijn geheel gerealiseerd. Shell en ExxonMobil blijven hun verantwoordelijkheid nemen voor de winning van gas uit het Groningenveld, ook nu de inkomsten als gevolg van de afbouw van de gaswinning dalen en de kosten als gevolg van de aardbevingen toenemen.

Afspraken uit het Akkoord op Hoofdlijnen

De nieuwe afspraken staan in het teken van een verantwoorde afbouw van de gaswinning met het oog op veiligheid en leveringszekerheid. Hieronder een toelichting op de verschillende onderdelen uit het Akkoord op Hoofdlijnen.

1. NAM wordt op afstand gezet ten aanzien van schade en versterken

Met Shell en ExxonMobil is overeengekomen dat NAM haar verantwoordelijkheid blijft nemen voor de betaling van de schadeafhandeling en de versterkingsopgave. Het Groningengas wordt geproduceerd door NAM voor rekening en risico van de Maatschap. Binnen de Maatschap worden de opbrengsten en kosten gedeeld door NAM en EBN.

De gemaakte afspraken zijn in lijn met de intentie van het kabinet om de schadeafhandeling en de versterkingsopgave publiek uit te voeren. De betrokkenheid van NAM wordt beperkt tot de betaling van de schadeafhandeling en de versterkingsopgave. Het wetsvoorstel over de publieke afhandeling van de schade door gaswinning en de oprichting van een organisatie die hiervoor zorg zal dragen is in voorbereiding. Gezien de directe verbinding tussen het Groningenveld en de gasopslag bij Norg, worden schademeldingen bij Norg ook betrokken bij het wetsvoorstel. Dit is in lijn met de huidige praktijk in het schadeprotocol (Besluit Mijnbouwschade Groningen, Kamerstuk 33 529, nr. 423). Bij de afhandeling van schade op grond van het wetsvoorstel wordt dan ook dezelfde lijn gevolgd als bij het schadeprotocol, waaronder het bewijsvermoeden.

2. Shell en ExxonMobil zien toe op financiële robuustheid van NAM

Shell en ExxonMobil zien toe op de financiële robuustheid van NAM. Deze robuustheid van NAM is van belang voor het kunnen blijven winnen van Groningengas ten behoeve van de leveringszekerheid, de verplichtingen voor schadeafhandeling, de versterkingsopgave en het nakomen van de opruimverplichtingen na het beëindigen van de winning. In dit kader is ook afgesproken dat NAM in ieder geval over de boekjaren 2018 en 2019 geen dividend zal uitkeren aan haar aandeelhouders. In de jaren daarna kan NAM slechts dividend uitkeren als zij voldoende financieel robuust blijft.

3. Shell en ExxonMobil geven garanties voor schade en versterken

Shell en ExxonMobil geven garanties waardoor NAM haar verplichting tot schade en versterken te allen tijde kan nakomen. Eind volgend jaar en op het moment dat de winning daalt tot onder het niveau van 12 miljard m³ per jaar zullen partijen bezien of de verstrekte garanties geactualiseerd moeten worden. Er is dan naar verwachting meer duidelijkheid over het tempo waarin de winning daalt en over het verloop van de versterkingsoperatie. Verder zullen Shell en ExxonMobil ook na het beëindigen van de

gaswinning zekerheden stellen voor eventuele kosten met betrekking tot schade en versterken. De garanties worden uitgewerkt in een nadere overeenkomst.

4. Er komt geen claim voor gas in de grond

NAM is eigenaar van het Groningengas. Naar verwachting blijft er als gevolg van de beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld ongeveer 450 miljard m³ in de grond zitten, bij de huidige gasprijs vertegenwoordigt dit een waarde van ongeveer 70 miljard euro. In het akkoord is opgenomen dat zowel NAM als haar beide aandeelhouders, Shell en ExxonMobil, afstand doen van eventuele vorderingen op de Staat in verband met gasreserves in het Groningenveld die niet gewonnen zullen worden.

5. De overheid bepaalt het winningsniveau

De gaswinning uit het Groningenveld wordt, zoals in de Kamerbrief van 29 maart beschreven (Kamerstuk 33 529, nr. 457), op zo kort mogelijke termijn volledig beëindigd. Die inzet is naar de opvatting van het kabinet de beste manier om de veiligheid en veiligheidsbeleving in Groningen te garanderen. Tot de volledige beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld zal NAM de verplichting krijgen de door mij vast te stellen hoeveelheid gas te winnen. De winning van gas zal, als gevolg van de door mij getroffen maatregelen (Kamerstuk 33 529, nr. 474) afnemen.

De afname van de winning van Groningengas heeft bedrijfseconomische gevolgen voor NAM. In dat kader is het van belang dat NAM voldoende financieel robuust blijft om de benodigde hoeveelheid gas te kunnen produceren. Afgesproken is daarom dat Shell en ExxonMobil erop toezien dat NAM over voldoende financiële middelen beschikt voor de productie van Groningengas. Dit zal steeds belangrijker worden naarmate de winning van het Groningengas steeds minder wordt.

Naast het volume op jaarbasis is ook de capaciteit van belang. Voldoende capaciteit wil zeggen dat er op ieder uur in het jaar voldoende laagcalorisch gas beschikbaar is om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierbij spelen het Groningenveld en de gasopslagen Norg en Alkmaar een belangrijke rol. Er is afgesproken dat het sluiten van de productieclusters op het Groningenveld mijn instemming behoeft. Daarnaast zijn ook afspraken gemaakt met betrekking tot de gasopslagen Norg en Alkmaar ter ondersteuning van de leveringszekerheid.

6. NAM draagt bij aan kabinetsbijdrage voor versterking van de regio

Het kabinet is in overleg met de regio over een substantiële, meerjarige bijdrage aan de versterking van de economie en leefbaarheid in de regio Groningen. In de onderhandelingen met Shell en ExxonMobil heb ik indringend verzocht om daar van hun kant een bijdrage aan te leveren. Dit heeft geresulteerd in een bijdrage van NAM van 500 miljoen euro. Voor het bereiken van een akkoord met de regio is het kabinet voornemens om eenzelfde bedrag vrij te maken. Dit zou betekenen dat voor dit doel in totaal minimaal 1 miljard euro beschikbaar is. De gesprekken met de regio hierover lopen nog. De bijdrage van NAM is als volgt opgebouwd: vanaf 2018 tot en met 2021 stelt NAM jaarlijks 75 miljoen euro ter beschikking en vanaf 2022 tot en met 2029 nog eens 25 miljoen euro per jaar. De bijdrage van NAM van 50 miljoen euro voor oude schadegevallen is hier geen onderdeel van en blijft dan ook van kracht. Ook wordt de opkooppre-

geling door NAM verlengd voor ten minste 3 jaar met een maximum van 30 miljoen euro.

7. De winst van Groningengas wordt anders verdeeld

De huidige afdrachten van het Groningengas zijn privaatrechtelijk geregeld. Op grond van de MOR-Overeenkomst ontvangt de Staat verdeeld in drie schrijven respectievelijk 64, 85 en 95 procent van de opbrengsten uit het Groningenveld.

Door de daling van de productie dalen de inkomsten en tegelijkertijd zijn de afgelopen jaren de kosten van NAM voor schade en versterken sterk toegenomen. Als gevolg hiervan is de bestaande afdrachtensystematiek niet meer houdbaar, omdat de afdrachten van NAM aan de Staat de totale winst uit het Groningengas zouden overtreffen. Er is overeengekomen dat de privaatrechtelijke overeenkomsten vervallen en de wettelijke afdrachten uit de Mijnbouwwet van toepassing worden op de opbrengsten en de kosten. Dit betekent dat ongeveer 73 procent van de winst uit het Groningenveld aan de Staat gaat toekomen. Dit zorgt voor een daling van de gasbaten, maar zal ingevolge de begrotingsregels niet hoeven te worden ingepast onder het uitgavenplafond. De budgettaire consequenties zullen deze zomer worden verwerkt in de miljoenennota. Ik zal een wetswijziging van de Mijnbouwwet voorbereiden waardoor de financiële afdrachten van de winningsvergunning Groningen onder de Mijnbouwwet gaan vallen.

De wijziging van de financiële afdrachten vindt plaats met terugwerkende kracht tot 1 januari 2018. Vooruitlopend op de voorgenomen wetswijziging zullen de gewijzigde financiële afspraken worden vastgelegd in een privaatrechtelijke overeenkomst. Zodra de wetswijziging van kracht is vervalt deze privaatrechtelijke overeenkomst. Met de voorgenomen wetswijziging vallen de afdrachten van alle in Nederland verleende vergunningen voor de winning van koolwaterstoffen onder de Mijnbouwwet die na 1 januari 1962 zijn verleend. Tot slot zijn nog kleine wijzigingen afgesproken over de afdrachten van deze vier oude NAM vergunningen en die van de gasopslagen Norg en Gripskerk.

8. Maximale transparantie

Zoals gezegd streef ik naar maximale transparantie. In bijlage 1 treft u het Akkoord op Hoofdpijnen aan³. Vanwege het feit dat deze bedrijfsvertrouwelijke informatie bevat, kan ik deze niet volledig openbaar maken. Zoals gezegd worden de afspraken nader uitgewerkt in een of meerdere overeenkomsten. Ook deze zal ik zoveel als mogelijk openbaar maken. Mocht uw Kamer dat wensen dan ben ik bereid in een vertrouwelijke briefing toelichting te geven op het integrale Akkoord op Hoofdpijnen, dus inclusief bedrijfsvertrouwelijke elementen. In bijlage 2 treft u de door uw Kamer eerder gevraagde Overeenkomst van Samenwerking van 1963 aan⁴.

Tot slot

De afspraken uit het Akkoord op Hoofdpijnen vormen onder de huidige omstandigheden een voor alle partijen gebalanceerd pakket. Overeengekomen is dat als deze afspraken niet meer in balans zijn door gewijzigde omstandigheden de Staat, Shell en ExxonMobil overleg plegen om de afspraken te bezien. Bij gewijzigde omstandigheden kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een structurele verandering van de financiële

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

situatie, bijvoorbeeld als gevolg van een sterke vermindering van de hoeveelheid te winnen gas.

Het kabinet is van mening dat deze afspraken een noodzakelijke voorwaarde zijn om op een verantwoorde wijze de winning uit het Groningenveld zo snel als mogelijk af te bouwen naar nul. De afspraken sluiten aan bij de beoogde verantwoordelijkheidsverdeling uit het wetsvoorstel minimaliseren gaswinning Groningenveld, waarbij de verantwoordelijkheid voor de winning en het daarbij behorend seismologisch risico bij de Staat komen te rusten. Tegelijkertijd blijft NAM verantwoordelijk voor de financiële gevolgen van bodembeweging door gaswinning uit het Groningenveld en zal zij verantwoordelijk zijn voor de betaling van de schadeafhandeling en de versterkingsopgave en staan Shell en ExxonMobil garant voor het nakomen van deze verplichting door NAM. De afspraken vormen ook een goede basis voor de afspraken die ik met de provincie Groningen en de gemeenten in Groningen wil maken over het publiek maken van de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie, en het meerjarig substantieel investeren in de toekomst van de regio.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes